

ACC. N:R **M. 9387:1-5.**

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Johanna Jönsson*
Härad: *Albo* Adress: *Bot 21, Tömmarp*
Socken: *S:t Olof* Berättat av: *Densamma*
Uppteckningsår: *1944* Född år *1889* i *S:t Olof*

Konkreta julseder:

L. u. F. 34.

Några veckor före jul beständes alltid och gjordes
upps plan för julinköps. Då skulle allting köpas på en gång
och räkna hela julen. Ute uppköpet skulle alltid minn gå
göra. Särskilt lut fisken, lutfisken kallades den, den skulle
köpas blottningen på första dagen den 9 december, för att
bli lagom färdig till julafton.

När för vi kom hem från handelsboden på kvällen
tände man lyktan och gick ut i vedboden och slydefisken
i lagom långa bitar. Sedan gick man för för överlöst tag
håll om blottningen. Då skulle vi ju slakta grisar, den
skulle alltid slaktas i Kjedan för blev det vid mynnan
så gick där mark i fisket, och alltid slaktades innan
solen gick upp. Blodkannen skulle vara färdig på kvällen
dagen efter slaktningen, då skulle slaktarens bjedas hem
och avsmaka densamma. Pullsgjelle kallades det. Sen
skulle det bryggas juldriken. Under vanliga tider bryggdes
på en koppa Hatt, men till julen skulle det vara dub-
belt så mycket Hatt till samma mängd vatten. En

granne tillhandahåll nu kulkranen. Betsbefolkningen brukade
gå dit och mala kornet i det kilt. Kranen bestod av två
stora runda stenar som låg ovanpå varandra med ett hål
i mitten på den översta stenen som plats för kornet. Så
kördes den översta stenen runt med en träpjåk, så kom
mältan ut mellan stenarna. Litet Emris fädes alltid i
botten på bygghuset under matten, så gick dricket en god
smake.

När det största grovgörat var överstökat där julen,
skulle väggar och tak tapseras. Det var en liten qum-
ma som bodde på orten som var specialist på tapsering
och som alltid anlätades. Omkring spisen skulle alltid
målats vitt eller gråvitt, det gråa höll muren mot
rökken från spisen.

Den sista bräken året så julbräken gick is mjöl hem
från kranen, det var röj av vår egen skörd. Och det
var mycket viktigt att vi gick hem vår egen röj. Vi
ville äta vår egen bräken. Så balades ~~vår~~ the slops matbröd.

Snöft ringbröd och kakebröd, det viotmånada brulandes siktas med handsild av rågmjöl, det finaste, det som blev kvar ~~hvar~~ i sikten gick djuren. Kakebröd var ett mycket gott bröd som man inte fick smaka numera. Vi bakades vitt bröd av finare mjöl, degat med mjölle och kurrin som krydda. Det där kakebrödet skulle hänga till Kyndelmässadagen. Det hade sin betydelse om nästa års skörd.

Lillejulaften, dagen före julaften skulle Ropparkiffekitteln skuras skinnande blank. ^{Uppifrån} Uppifrån lampan görs rena, vi lade en röd ~~handduk~~ ^{handduk} ner i oljan på lampan så blev det lite afekt mot ljuset. Skärmarerna skulle hängas över med rött o vitt silkepapper, det var det finaste av allt.

Det finaste hemvärda kappatäcket skulle ligga på sängen och det gröngräna rorsängspjuset på kakeugnshanken, rena trasor på golvet. Nu var det fint och pyntat för julen.

Grannen skulle för sista gången i skogen, av de

medelsta grenarna skulle ligga runt kring trappan ute på gården.

Julaften skulle djuren ryktas och ha riktigt med strö omkring sig och ett extra mål på kvällen. Hund och katt skulle ha stort mål med risgröt, och de samvades gott om samma servering.

Juldagens morgon skulle vi gå i julettå, där brukade ligga mycket snö och för tände sin lydta och tuskade för och vi kom vi i pod i förs fotopår. Dels vi kom upp på den riktiga vägen där gick flock på flock och alla hade lydator och ju närmare vi kom ju flera var vi. Den vacker ärevärdiga kyrkan strålade av ljus, hängda på gran girkäuber mellan väsk-palerna. Kallet var där det fanns ingen eldstad, men julettåen sista plats av andäktigt lyssnande människor. Barndomens julor äro oförglömliga. Det var för oss bara en stor upplevelse att följa far och mor i kyrkan en sådan trygg bekändskap känner man vara som barn.

Trettonafton brukades ortens ungdomar samlas i någon av stugorna för att spela ut sig och på julspele som det hette. Flickor o gossar bytte kläder, och där låvades mäsasärker, linne, av någon gammal kvinna. och färggranna förkläde o salabelter. och vi drog de ut från gård där gick pågående om de fingo stanna kvar över natten, alltid var där någon med som kunde spela något slags instrument. Ofta bjöds där på traktering.

Kunt, ja då var det kungspast någon som bjöds ut, för då sprangs det med kuntan. Någon klädde ut kokor till man och kvinna så gällde det att smussla om man under täcket så en dam eller herre. Andra mätte sig med att kasta vedtrå in i stugorna, verser skrevs o klistrades på om de ville låta vedtråen vidare vandra, eller om dockan fick stanna kvar, ja ibland var dockan ute i friare ärenden.

Och vi var julen slut och året drog fram av vardag igen.